

Incipit liber **HUGO**

nis de sacramentis ad scđam eru-
ditionem sacri eloqui quod est fun-
damentum scientie.

Primę partis capitula sunt hec.

Prima pars exameron in opa pđitōnis.

Unum esse pncipium a quo facta sunt om-
nia de nichilo. caplo primo parte pma.

Si prius materia facta est qđ forma. caplo
secundo parte prima.

Ratio quare voluit deus p tempoz inter-
ualla opera sua ad completionem pduce-
re et prius esse facere qđ pulcrum esse. capi-
tulo. iij. parte prima.

Si potuit aliquādo esse materia sine for-
ma. capitulo. iij. pte pma.

Simul creata fuisse omia. id est. visibilia
et inuisibilia. caplo. v. parte prima

De prima informitate rez omniū qualis
fuit et qđ diu mundus in illa pmanlit. capi-
tulo. vj. parte prima.

De distincōe formatōis. ca. vij. pte. j.

De misterio lucis quare pma facta ē. cap.
octauo parte prima.

Qualis eadem facta est lux et vbi. ca. ix. p. j.

Quod simul facta est lux visibilis et inuisibilis
et parit diuisa a tenebris. ca. x. pte pma.

Quod lux tres dies illuminauit et qre ante so-
lem facta est. capitulo. xi. parte prima.

Sacramentū diuinorū ope. ca. xij. pte. j.

Quare dixit scriptura. vidit deus lucem.
capitulo. xij. parte prima.

Que sit cautela boni opis hic significata.
capitulo. xiiij. parte prima.

Quid factum sit de luce ille primaria post
creatum solem et si de ipsa substantia sol
factus est. capitulo. xv. parte. pma

Si deus per sex dies sine interuallo ope-
ratus est siue alio quolibz mō. ca. xvi. pte. j.

De opere secunde diei qñ factus est firma-
mentum. capitulo. xvij. parte prima.

De qua materia factū sit firmamentū et qđ
le facrum sit. caplo. xviii. pte pma.

Sacramentū supradictorū. ca. xix. pte. j.

Quare nō dicitur deus vidisse opus scđe

diei quia bonum esset. cap. xx. pte pma

Quod pgregate sunt aque in vnum locum
vt arida appareret caplo. xxi. pte prima

Quomō terra germina pduxit. ca. xxij. p. j.

Quare ille aque que sup celos sunt nō sūt
congregate in vnum locū. ca. xxiii. pte. j.

Quod his tribus dieb' facta ē rez dispositio.
ca. xxiiij. parte prima.

Quomō tribus diebus sequentibus orna-
tus est mundus. capitulo. xxv. pte pma.

Si de ipsis elementis facta sunt que ad or-
natu illorū facta sunt. caplo. xxvi. pte pma

Sacramentū qualē pisces et aues de vna
materia facti sunt et i vna sede dispositi nō
sunt. capitulo. xxvij. parte prima

Quare opa conditōis prius cōmemoran-
tur deinde opera restauratiōis. cap. xxviii.
parte prima.

Quod in operib' restauratiōis maxime versa-
tur tractatio. caplo. xxix. pte pma.

Quattuor esse per que sermo subleqns de-
currit. capitulo. xxx. parte prima

Scđe partis capitula sunt hec.

Incipit secūda ps de cā creatiōis hominis
et de causis primordialibus rerum omniū
capitulo primo: parte secunda.

De causis primordialibus et de effectibus
earum. capitulo. ij. pte secunda

De generatione causarū primordialium.
capitulo. iij. parte secunda.

Que sit prima causa conditionis rationa-
lium. capitulo. iij. parte secunda.

Quod diuine volūtati et bonitas affuit et po-
testas. capitulo. v. parte secunda

De tribus perfectis et perficientibus om-
nia. caplo. vj. parte secūda

Quod bectria de deo scđm substantiā dicun-
tur. capitulo. vij. parte secunda.

Quare bectria qui scđm substantiā dicant
quali propria in quibusdā locis psonis at-
tributa inueniunt. caplo. viij. pte scđa.

Quod sapientia dei cum vna sit in se diuersa
nomia scđm nos sortitur. cap. ix. pte scđa

Quod volūtas dei eterna fuit de ope tempo-
rali. capitulo. x. parte secunda.

Quod tria in deo coeterna fuerūt. ca. xi. pte. ij.

Q, tria visibilia mundi tria invisibilia
dei demonstrant. capitulo xij. parte secunda
Q, similitudo dei in rationali creatura p-
fectior est q3 foris capitulo xij. pte scda
De scientia et pscientia dei et quonia ex ea
in rebus necessitas cadere videtur. capitulo
xiiij parte secunda.

Quomodo omnia in deo ab eterno erant
prius q3 in semetipsis subsisterent et illoru
illic non prescientia sed scientia erat. caplo
xv. parte secunda

Si res future non fuissent sapientia dei sci-
entia esset. sed pscientia non diceret. caplo
xvi parte secunda

Quomodo utrunq3 eternuz e et prescitu esse
et futurum esse. capitulo xvij. parte secunda

Quomodo si reruz eventus mutarentur
prescientia tamen non mutaret. ca. xviii. p. ij.

De providentia dei. et quia duplex est pro-
videntia dei in suis et alienis. capitulo xix. p-
te secunda.

De dispositioe diuina caplo xx pte scda

De predestinatioe diuina. capitulo xxi. pte. ij.

De potestate dei et q3 dupliciter considera-
tur potestas in deo esse et utroq3 modo de-
um omnipotentem esse. ca. xxij. pte scda.

Tercie partis capitula sunt hec.

Qualiter ab initio deus agnitus est et q3
re vnus et trin. capitulo pmo: parte tertia

Quare deus nec totus sciri nec totus igno-
rari potest. capitulo scdo parte tertia.

Quib3 modis cognitio dei ad hominem venit.
capitulo iij. pte tertia

Q, deus trinus et vnus et quid in vnitae
et quid in trinitate capitulo iij. pte tertia

Explicatio ppositarum discretionu. caplo
quinto parte tertia.

De illa cognitionis genere quo mens rationalis
in se deum videre potest. caplo vi. pte icia.

Quia seipsam esse videt mens rationalis
capitulo vij. parte tertia

Et q3 se cepisse intelligit caplo viij. pte iij

Quia deus est et q3a sine principio est.

Eiusdem rei argumentu foris in creaturis.
capitulo ix. parte iij.

Q, deus trin et vnus est. caplo x. pte. iij.

Q, est vere et summe vnus. ca. xi. pte tertia

Q, immutabilis est deus cap. xij. pte tertia

Q, ratio in creatura recte considerata ad-
iuvat ad cognoscendum deum.

Quibus modis corpora mutantur. capi-
tulo xij. parte tertia.

Quibus modis spiritus mutant. capitulo
xiiij. parte tertia

Q, deus essentialiter est et vere e et in om-
ni creatura siue natura sine diffinitioe et i omni
loco sine circumscriptione et in omni tem-
pore sine vicissitudine vel mutatione. capi-
tulo. xv. parte tertia

Quomodo spūs creati locales sūt et quomodo
corpora. capitulo xvi parte tertia

Ratio quare deus non solum vnus sed et tri-
nus sit. capitulo xvij. pte tertia

De vbo intrinseco et extrinseco. ca. xviii. p. iij

Q, ymago dei in rationali creatura exp-
li- or est et vestigiū trinitatis inuenitur in ip-
sa. capitulo xix. parte tertia.

Quomodo tres psonae essentia vna siue sub-
stantia. capitulo xx. parte tertia.

De discretionē nominū in trinitate. caplo
xxi parte tertia

Quomodo spiritus sanctus a patre et filio mit-
titur eterna processione ab illis et tempali
aduentu ad nos capitulo xxij pte iij.

Quare tria illa ineffabilia in deitate perso-
ne tres dicunt et tria in humanitate nō di-
cuntur. capitulo xxij. parte tertia

Quare potentia patri attribuit sapia filio
bonitas siue benignitas spūs scō. c. xxiiij. p. iij.

Alia ratio q3e illa q3 fm substantia dicunt
et cōmunia sunt psonaliter sūt discreta. ca.
xxv parte tertia

Q, vestigiū trinitatis nō solum in rōnali
creatura s3 etiā in corpore repit. ca. xxvi. p. iij

Q, in his tribus omnia sunt personali-
ter. capitulo xxvij pte tertia

Recapitulatio supdictor caplo xxviii. p. iij

Breuis summa eor3 que supdicta sunt cu3
adiectioe quorundā caplo xxix. pte icia.

Quarte partis capitula sunt hec

De voluntate dei. capitulo. j. pte q3ta.

Quot modis scriptura voluntatē dei acci-
piat. capitulo.ij.parte quarta.

Prima beneplacitū dicitur ca.iiij.pte q̄rta
Secunda opatio.tercia permissio cap.iiij
parte quarta

Quare deus bona fecit mala pmisit.ca.v.pte.iiij

Quare deus mala pmisit caplo vi.pte.iiij.

Quare operatio et permissio dei voluntas
eius dicuntur. cap. vii. parte quarta.

Quare duplex sit discretio voluntatis dei in
beneplacito eius et in signo bñplaciti eius
capitulo viij.parte quarta

Quarta est in p̄ceptione quinta in probibi-
tione. capitulo ix.parte quarta

Quare non similia signa sunt eterni benepla-
citi p̄ceptio et p̄hibitio sicut operatio et p̄-
missio. capitulo x.parte quarta

Quomodo fallere videtur deus p̄ceptione vel
prohibitione aliud innuens q̄ sit in bñpla-
cito suo. capitulo xi.parte quarta

Utrūq; dux sonare vult q̄ deus p̄cipiat q̄d
nolit vel q̄d nolit fieri pmittat .c.xij.pte.iiij.

Quare deus non vult mala q̄muis velit ut
mala sint q̄ b̄ bonū est.ca.xij.pte quarta.

Quare semp̄ implet voluntas dei ca.xiiij.pte.iiij

Quomodo mali excusabiles non sunt q̄muis per
eos voluntas dei impleat. caplo xv p.iiij

Quare percipit deus omne quod p̄cipit.
capitulo xvi parte quarta

Omne q̄d bonū dicitur vel scdm se vel ad
aliquid bonum dicitur.caplo xvij pte q̄rta

Quare scdm se bonum dicitur et vniuersaliter
dicitur vere et summum bonum esse.caplo
xviij.parte quarta

De tribus generibus boni.ca.xix.parte.iiij

Prius bonum esse illud ex quo maius
bonum est. capitulo xx.parte q̄rta

Quare deus propter se id est pro utilitate sua
vel comodo nichil p̄cipit .capitulo xxi.
parte quarta

Quare deus hoc vnicuiq; p̄cipere habet q̄d
bonum est ipi cui p̄cipit etiam si bonū om-
nium non est. capitulo xxij pte q̄rta

Quare bonum vniuersitatis deus impedi-
re non habet etiam si illud alicui bonū nō
est. capitulo xxiiij parte quarta

Quare operatio et permissio dei signa sunt quid
eē bonū sit etiam si illud bonum nō sit. p̄-
ceptio et p̄hibitio signa sunt q̄d bonū sit
etiam si illud bonū non sit.capitulo xxiiij.
parte quarta

Beneplacitū dei aliquādo esse ad rem ali-
quando ad actum rei. cap. xxv.pte q̄rta

De rerum ordine in primis et secundis et
tercijs. capitulo xxvi parte quarta

Quinte partis capla sunt hec

De creatione angelorum et de libero arbi-
trio. et de ceteris que spectant ad naturas
angelicam siue ad officium et ordinatōem
capitulo p̄mo parte quinta

Quare in p̄ncipio creati sunt angeli. capitulo
scdo parte quinta.

Quare rationalis creatura prima omnium facta
est dignitate quoniam ad ipsam refertur cō-
ditio reliquorum sicut ipius conditō ad deū
refertur quoniam ad similitudinē dei facta
est sola. capitulo.iiij.parte quinta.

Quare in p̄ncipio p̄mo simul facta sunt et cor-
porea omnia in materia et incorporea in an-
gelica natura. capitulo.iiij.parte quinta

Quare corporea et incorporea natura et scdm
aliquid informis facta est et p̄m aliquid for-
mata. capitulo v.parte quinta

Quales fuerunt angeli quando primo fa-
cti. caplo vi. parte quinta.

Quare nō facti sunt de materia p̄iacenti sicut
corpora. capitulo vii.parte quinta

De quattuor p̄prietatibus nature angeli-
ce. capitulo viij. parte quinta

De differentia substantie spiritualis. capi-
itulo .ix.parte quinta

De dñtia cognitionis caplo x.pte v

De dñtia liberi arbitrii. ca.xi.par.q̄rta

In quo similes conditi sunt et in quo dissi-
miles. capitulo xii parte q̄rta

De triplici potestate illoz caplo xiiij p.v

De triplici cognitione illoz. cap. xiiij p.v.

Si perfecti facti sunt angeli an imperfecti
capitulo xv parte quinta

Quare tribus modis perfectum dicitur. caplo
xvi.parte quinta

Scdm tempus. ca.xviij.parte q̄rta

Scdm naturam. capitulo. xviii. pte. v.

Universaliter. caplo. xix. parte quinta.

Q perfecti conditi sunt scdm pma pfectio nem. capitulo. xx. parte quinta.

Si prescij fuerunt futuri euentus sui. capi tulo. xxi. parte quinta

Quales conditi sunt boni vel mali iusti vt iniusti beati an miseri. capitulo. xxii. pte. v.

De libero arbitrio illoruz in primo condi tionis principio quando subsistere ceperunt capitulo. xxiii. parte quinta.

Quid sit libez arbitriuz. caplo. xxiiii. pte. v.

Q semper liberum arbitrium no ad pre sens spectat sed ad futurum nec ad omne sed ad cotingens tantu. ca. xxv. pte qnta

De auersione et lapsu maloz et de conuer sione et confirmatione bonoruz. caplo. xxvi. parte quinta.

Quomodo in labentib9 culpa gram auer tit in stantib9 gratia merituz adiuuit. capi tulo. xxvii. pte quinta.

Q in sola voluntate et iusticia est et iniusti cia. capitulo. xxviii. parte quinta.

Q peccatu nec substantia est nec de substā tia dicit sed puatio boni. capitulo. xxix. p. v.

Quomodo deus omne voluntate et potesta tem angelorum ad sue voluntatis ordine et dispositiōem intorquet. caplo. xxx. pte. v.

Q tribus modis deus cohercet volunta tem et potestatem maloz angelorum. cap. xxxi. parte quinta.

De occulta dispositione dei qua malas etiā voluntates ad suam voluntate intor quet et disponit scdm suam voluntate. ca. pitulo. xxxii. parte quinta

De ordinibus angeloz q in pncipio a deo conditi sunt. capitulo. xxxiii. pte quinta.

Si plures remanserunt q3 ceciderunt. ca. xxxiiii. parte quinta

De discreta cognominatōe angeloruz. ca. pitulo. xxxv. pte quinta.

Utrum omnes spiritus celestes mittatur capitulo. xxxvi. pte quinta

De ministerijs angelicis ca. xxxvii. pte. v.

Sexte partis capitula sunt hec.

De creatiōe hominis et de statu eius ante

peccatum.

Quare deus hominē ex corpore et anima fecit. capitulo. pmo parte sexta

Qualiter homo ad ymaginem et similitu dinem dei factus sit. caplo. ij. parte sexta

De creatione et origine anime. capitulo. iij parte sexta.

De libero arbitrio caplo. iiii. pte sexta

De duplici sensu anime cap. v. pte sexta

De duobus bonis hominis. capitulo. vi. parte sexta.

De duobus preceptis nature et discipline. capitulo. vii. parte sexta.

De tribus generibus rerum. ca. viii. pte. vi

De gemina custodia vite inferioris. cap. ix. parte sexta

De tribus statib9 homis. capitulo. x. pte. vi

De pmo statu ante peccatu. ca. xi. pte sexta

De scientia homis an peccatu. c. xii. pte. vi

De cognitione rerum visibiliu. ca. xiii. p. vi

De cognitione creatoris. ca. xiiii. pte sexta

De cognitione sui. cap. xv. parte sexta.

De qualitate liberi arbitrii per tres status capitulo. xvi. parte sexta

De virtute homis an peccatu. ca. xvii. p. vi

Qualis creatus sit primus homo scdm corpus. capitulo. xviii. parte sexta.

Quādiu homo si non peccasset in hac vita inferiori manere debuisset. caplo. xix. pte. vi

De alimento eius. capitulo. xx. parte sexta

De studio humane vite ante peccatu. ca. pitulo. xxi. parte sexta.

Si non peccasset homo quales filios ge nuisset. capitulo. xxii. parte sexta

Utrū iusti an iniusti nascerent. c. xxiii. p. vi

Si patre iusticie beredes caplo. xxiiii. p. vi

Utrum simul transferendi fuissent an per successiōes capitulo. xxv. parte sexta

Utrum pfecti nascerentur statura et scien tia. capitulo. xxvi. parte sexta

De institutiōe pmi homis. ca. xxvii. pte. vi.

De institutione hominis scdm inferiores vitam. caplo. xxviii. parte sexta

De institutione homis sm supiore vitam capitulo. xxix. parte sexta

De loco in q posit9 est pmo bō. c. xxx. p. vi.

De ligno vite. caplo. xxxi. pte sexta

Deligno scire boni et mali. ca. xxxij. pte. vi.
Quod homo in paradiso positus est non crea-
tus. caplo xxxij. pte sexta

Quare unus primus creatus est. ca. xxxij.
parte sexta.

Quare mulier de viro facta est et quare de
latere. capitulo xxxv. pte sexta

Quare dormienti viro costa abstracta est
capitulo xxxvi. pte vi.

De sex modis opandi. ca. xxxvij. p. vi

Septime partis capita sunt hec.

De lapsu primi hominis. caplo. i. pte septima

Quare diabolus in forma aliena ad hominem
venit. capitulo. ii. parte septima

Quare prius ad feminam venit. c. iij. p. vii.

Quare ab interrogatore exorsus est. caplo
iij. parte septima.

Quod non soli viro preceptum datum sit. cap.
v. parte septima

De modo temptationis. caplo. vi. p. vii.

Que mala fuerunt in originali peccato. ca.
vij. pte vii.

Quod mulier delectatione promissionis sua-
sioni assensum dedit. ca. viij. par. septima

De duobus generibus temptationum. c. ix. p. vii.

Quis plus peccauerit Adam vel Eva.
capitulo. x. parte septima

De appetitu iusti et appetitu immodi. cap. xi.
pte. vii.

Utrum homo nolens aut volens appetitum
iusti perdidit. ca. xij. pte vii.

Quod iusticia sit mensura. ca. xij. par. vii.

De mensura inferiori. c. xij. pte vii

De mensura superiori. cap. xv. pte septima.

Quod malum fuit in homine ca. xvi. p. vii

Quod homo in appetitu iusti peccauit. in ap-
petitu autem comodi punitus est. c. xvij. p. vii

Quare inferior appetitus mensuram non
tenet. caplo xvij. par. septima

Quod spiritus carnis cura iniuncta est. c. xix. pte. vii.

Quod necessitas concupiscendi non excusat. quod
voluntate venit. caplo. xx. pte septima

Quod commodum et ordinatum appetendum sit.
capitulo. xxi. pte. vii.

Quod nihil appetit nisi modum. ca. xxi. p. vii

Quod necessitas ex voluntate venit. ca. xxiij. p. vii
Quid generati trahimur quid regenerati
amittimus. cap. xxiij. par. septima

De originali peccato. ca. xxv. pte. vii

Quot modis dicitur originale peccatum. c. xxvi. p. vii

Quod primo homini actuale fuit hoc nobis est
originale. ca. xxvij. parte septima.

Quid sit originale peccatum. ca. xxvij. p. vii

Quomodo originale peccatum a patribus in
filios transeat. cap. xxix. par. septima

Quod anima non sit ex traduce. ca. xxx. p. vii

Quod per carnem peccatum transit ad animam
capitulo. xxxi. parte vii.

Quod ignorantia viciosa sit. ca. xxxij. p. vii

Quod angeli facti sunt ut ab intus erudirent
homines a foris. cap. xxxij. p. septima

Unde concupiscentia nascitur et vnde ignoran-
tia. ca. xxxij. parte septima

Quomodo anima peccati originalis parti-
ceps fiat. cap. xxxv. pte septima

Ratio quorundam de animabus incorporan-
dis. cap. xxxvi. parte septima

Quomodo a patribus iustis peccatores
filii nascuntur. ca. xxxvij. pte vii

Utrum omnia peccata precedentium patrum
ad filios transeat. cap. xxxvij. p. vii

Octave partis capita sunt hec.

De eo quod tria sunt consideranda circa repa-
rationem hominis. ca. i. parte octava

De quinque locis. ca. ii. parte octava.

Quod dispositus est homo ad penam. ca. iij. p. viij.

De causa hominis aduersus deum et diabolum
capitulo iij. parte octava.

De discretione iudiciorum. cap. v. pte octava

Cur deus homo. ca. vi. pte viij.

Quid ad nos pertinet passio christi. c. vii. p. viij

De iusticia patris et equitatis. cap. viij. p. viij

De iusticia patiente et cogente. c. ix. p. viij.

Quod aliter deus redimisse potuisset hominem
si voluisset. caplo. x. pte octava

Qua ratione instituta sunt sacramenta. cap. xi
parte octava

De re institutionis sacramentorum. c. xij. p. viij.

De institutione coniugii a non peccatum. c. xij. p. viij

None partis capita sunt hec.

Quattuor esse consideranda in institutione sacramentorum.

Quid sit sacramentum. caplo. i. pte. ix.

Quare instituta sint sacramenta. ca. ii. p. ix.

De distinctione trium operum et trium operantium. capitulo iii. par. nona

Institutionem sacramentorum quantum ad deum dispensationis esse quantum ad hominem necessitatis. caplo. iiii. parte nona.

De materia sacramentorum. ca. v. pte. ix.

Quot sunt genera sacramentorum. c. vi. par. ix.

De tribus que necessaria sunt ad salutem capitulo vii. parte nona.

Decime partis capita sunt hec.

De fide septem esse inquirenda.

Quid sit fides. caplo. i. parte decima

Quot sint in quibus fides constat. ca. ii. par. x.

De incremento fidei. caplo. iiii. pte. x.

De hijs que ad fidem pertinent. cap. iiii. p. x.

Si ab initio sine mutatione temporis mutata sit fides credentium. ca. v. pte decima

Quid sit quo nihil minus unquam vera fides habere potuit. caplo. vi. pte decima

Recapitulatio supradictorum.

De sacramento fidei et virtute eiusdem. capitulo vii. pte decima

Duodecime partis capita sunt hec.

De sacramentis naturalis legis. caplo. i. pte. xi.

De prima divina precedentium et subsequen-

tium sacramentorum. capitulo ii. parte undecima

Alia differentia. caplo. iiii. parte xi.

Quod homo a deo instructus est ad decimas offerendas caplo. quarto parte xi.

Prima differentia. caplo. v. parte. xi

Secunda differentia. caplo. vi. parte xi

Tercia differentia. ca. vii. parte xi

Quare prima mutata sunt per secundam. ca. viii. parte undecima.

De tribus generibus operum. caplo. ix. pte. xi.

Duodecime partis capita sunt hec.

De unione populi fidelis. caplo. primo pte. xii.

De circumcisione. capitulo secundo parte xii

De preparatione legis. capitulo. iiii. parte xii.

De sacramentis scripture legis. caplo. iiii. p. xii

De immobilibus preceptis. ca. v. parte. xii

De tribus preceptis prime tabule. c. vi. p. xii

De septem alijs secunde tabule. capitulo vii. parte duodecima.

De ordine preceptorum dei. ca. viii. par. xii

De mobilibus et superadditis preceptis. ca. ix. parte duodecima.

Quia sunt genera sacramentorum in lege. capitulo x. pte duodecima.

Incipit prefatiuncula in librum
secundū de sacramētis fidei chri-
stiane.

Magne sunt in

scripturis sanctis spūali
um sensuū profunditates
Sed q̄ nō omnib⁹ eadē
intelligendi gr̄a data est

babet sacꝛ eloquiū quedā in se quib⁹ fides
simplicium pascit. que quidem aliorib⁹
iuncta vnam veritatis reglām perficiunt.
Propterea in sacri eloquiū tractatōe non
eadem dicendi forma vbiq; seruanda est. q̄
altiora fidei sacramēta excellentiori s̄mone
et digno sanctis reuerenter tractanda sunt
Minora autē sacramētorū diuinorū instru-
menta pro capacitate simpliciuū humiliori
locutionis genere explananda. vt constet
quod scriptum est in fimbrijs aureis circū
amicta varietate. Sicut enī sancta electo-
rum ecclesia morū bonorum ac virtutū va-
rietas pulcre adornatur. ita sacra scriptu-
ra vnde ipsa ecclesia sancta viuendi formā
sumit in suo s̄mone pulcra varietate conte-
ritur. in qua tamē varietas ipsa apta est vt
scisma non generet. ⁊ diuersitas concordet vt
aduersitatem non pariat. Neq; enim in ea
magna modica despiciūt. neq; rursum mo-
dica magnis associari indigna sunt. sed or-
nant se inuicē in vna veritate que propter
veritatem placent omnia. Nemo igit̄ mi-
retur si post magna ⁊ inter magna fidei sa-
cramenta eorum que in suo ordine inferio-
ra videntur mentio sit. quia non se abhor-
rent simul q̄ in veritate vnū sunt. Nā ⁊ ipse
deus būiliari dignat⁹ est ad būana descen-
dens. vt hominē postmodū ad dīna suble-
uaret.

ExPLICIT prologus.

Incipiunt eiusdem libri partiū
distinctiones que sunt numero de-
cem et octo per singulas partes
distincte.

In hoc secundo li-
bro sicut in primo: capitula p sin-
gulas ptes distincta ordinauim⁹
sicut subiecta sunt. Continet autem decem
et octo partes.

Prima pars tractat de incarnatione vbi.

Secunda de vnitāte ecclie q̄ corpus est xpi.

Tercia p̄ tractat de ordinib⁹ ecclasticis.

Quarta de indumentis sacris.

Quinta de dedicatione ecclesie

Sexta de baptismo

Septima de confirmatione

Octaua de corporis ⁊ sanguinis christi sa-
cramento.

Nona de minoribus sacramētis et sacris

Decima de simonia

Andecima de coniugio

Duodecima de votis

Tredecima de vicijs ⁊ virtutibus

Decima quarta de confessiōe ⁊ penitentiā
et remissione peccatorum.

Quindecima de vncione infirmorum

Sedecima de fine bonis

Decima septima de fine seculi

Decima octaua de statu futuri seculi.

Harum igitur partium capitula
ordine subiecimus.

In prima parte capitula sūt hec.

De incarnatione verbi et tempore gratie.
capitulo primo. parte prima.

Quare filius missus est potius q̄ pater vlt
spūs sanctus. caplo. ij. pte p̄ma

Quō solus filius carnem suscipere potuit
caplo. iij. parte prima

De discretionē trium personarum in dei
tate vna. cap. iij. parte prima

Augustin⁹ aduers⁹ impietate Arrii. pte. j.
Ambrosius de trinitate parte prima

Quod verbū carnē assumpsit cū pena sū cul-
pa. cū mortalitate sine iniquitate. cap. v. pte. j.

Quod verbum cū carne rationale animam
assumpsit. ⁊ q̄lis fuit anima illa in sapientia
et virtute ⁊ iusticia et bonitate ⁊ merito. ca.
vi parte prima

De carne quā verbum assumpsit qualis

fuit fm passibilitatē z sensū z effectū. c. vii. p. i.
 Quō intelligendū est qd scriptū est de xpo
 conceptus est de spū sancto. ca. vii. pte i.
 De vnioe vbi z aīe z carnis in xpo. c. ix. p. i.
 De separatione aīe z carnis i xpo. ca. x. par. i.
 Q, xpus separata aīma a carne z persona
 fuit z deus z homo caplo xi. pte pma
 Q, p hominē vbo vnitū deo vnūtur oēs
 qui membra sunt illius ca. xii. parte pma
 Q, nūc christus scdm humanitatē in celo
 est. fm diuinitatem vbiqz. caplo xii. par. i.
In scda parte capitula sunt hec.
 De gratia q per christū datur et spū a capi
 te in membra diffusio caplo pmo pte. ii.
 De ecclesia z qd sit ecclia. caplo. ii. pte scda
 De duobus parietibus ecclesie laicis scilz
 et clericis. capitulo ii. parte secūda
 Quas ē vitas z fm duas vitas duos po
 pulos: z in duobz ppls duas ptates z i vtra
 qz diuersos gous z dignitatum ordines et
 vnā inferiōrē z aliā supiōrē. ca. iiii. pte scda
 Q, omis ecclesiastica administratio pstat in
 tribz. B est in ordinibz i sacramētis in prece
 ptis. cap. v. parte secunda
 De potestate terrena caplo vi. parte scda
 Quō ecclia trena possideat ca. vii. pte. ii.
 Quot modis in seculari ptate determinan
 da est iusticia sicut scriptū ē. Reddite que
 sūt cesaris cesari. z q sunt dei deo. ca. viii. p. ii.
 De ornāmētis regis caplo ix. pte ii.
In tercia parte capitula sunt hec
 De spūali ptate z de clericis. ca. i. pte iij.
 De tonsura ecclesiastica. caplo ii. pte iij.
 Quō ordies sacri i mōachis sūt. ca. iij. p. iij.
 De septe z gōibus sacris ca. iiii. pte tercia
 De hostiariis ca. v. parte tercia
 De lectoribus ca. vi. parte tercia.
 De exorcistis ca. vii. parte tercia
 De acolitis ca. viii. pte tercia
 De subdiaconis. ca. ix. pte. iij
 De diaconibus caplo. x. pte tercia
 De presbiteris. ca. xi. pte tercia
 De episcopis caplo xii. pte tercia
 De archiepīs. ca. xiii. parte tercia
 De summo pontifice ca. xiiii. parte iij
 De ceteris officiis q sunt i clero ca. xv. p. iij
 De archidiacono caplo xvi. pte iij

De pumicerio. capitulo xvii. pte tercia
 De thesaurario. ca. xviii. pte scia
 Qn z quomō ordinatōes sint faciendo
 capitulo. xix. parte tercia.
 Qua etate ordinādi sūt q ordināf. c. xx. p. iij
 Q, sine certo titulo ordinandi non sunt sa
 cerdotes. ca. xxi. parte tercia
 Quales sint eligendi ad sacros ordies. ca.
 xxii. parte tercia.
 Qua ratione mutatio possit fieri ordinato
 rum. capitulo xxiii. pte iij
In quarta parte capitula sūt hec.
 De indumētis sacris ca. i. pte q̄ta
 De tunica bissina ca. ii. pte quarta
 De zona. capitulo iij. parte q̄ta
 De feminalibz lineis. caplo. iiii. parte q̄ta
 De interiori tunica z iacinctina. ca. v. p. iij.
 De supbumerali ca. vi. parte quarta
 De rōnali qd grece logion dī. ca. vii. pte iij
 De mitra q cidaris dī. vlt yara. c. viii. p. iij.
 De indumētis noui sacerdotis. c. ix. pte iij
 De stola vel orario. caplo. x. parte quarta.
 De planeta vlt casula. capitulo xi. pte. iij
 De mapula vel manipula ca. xii. pte. iij
 De dalmatica cap. xiii. parte quarta
 De sandaliis z caligis bissinis siue lineis.
 capitulo xiiii. parte quarta
 De baculo epī z anulo ca. xv. parte quarta
 De pallio archiepiscopi capitulo xvi. p. iij
 De vasīs sacris cap. xvii. pte q̄ta
In quinta parte capitula sūt hec.
 De dedicatōe ecclie. capitulo. i. pte. v.
 De bis q visibilz agunt in ea. ca. ii. pte v.
 Qd sit misterīū supdictoz ca. iij. pte v
In sexta parte capitula sunt hec
 De sacramēto baptismi. cap. i. pte sexta
 Quid sit baptism⁹ ca. scdo. pte sexta
 Quare institutū sit sacramētū baptismi. ca
 pitulo iij. parte sexta
 Quando institutū sit. ca. iiii. parte sexta
 Quādo homies obligari ceperint pcepto
 percipiendi baptismi ca. v. parte sexta
 Quid distet iñt baptismū Iohis z xpi z de
 forma baptismatis Iohannis z baptismi
 christi. capitulo. vi. parte sexta
 Si p⁹ datū pceptū baptizandi aliq⁹ pos
 sit saluari nisi actualiter percepto sacramē

to baptisimi. capitulo vij. parte sexta
De sacramētis neophitorum ca. viij. p. vi
De catheizatione capitulo. ix. pte. vi.
De exorcismo ca. x. parte sexta
De his que post exorcizationē sequunt in
 baptismo capitulo xi parte sexta
De patrinis capitulo xij. parte sexta.
De rebaptisatōe. c. xij. pte. vi. **Q**ua-
 re in sola aq̄ baptism⁹ celebret c. xij. pte. vi
De forma baptismi ca. xv. parte sexta
In septima parte capi. sunt hec.
De confirmatiōe ca. pmo parte vij.
Quod impositio manus p solos pōtīfices ce-
 lebratur cap. ij. parte septima
De eo q̄ Silvester pp instituit ut baptis-
 tū p̄bit crismate in vertice liniat c. iij. p. vij
Quod sit mai⁹ sacramētū impositio manuū
 an baptismus ca. iij. parte septima
Quod nō debeat iterari man⁹ ipositio sic nec
 baptism⁹ q̄ a ieiunis celebrāda. c. v. pte. vij
Quāto tpe debeāt esse s̄ disciplina crisma-
 tis q̄ man⁹ ipositionē acceperūt. c. vi. p. vij
In octaua parte cap. sunt hec
De sacmēto corporis et sanguis xpi. c. i. pte. viij
Quādo institutū est sacramētus corporis
 et sanguinis xpi capitulo ij parte viij
Quod mortale vel immortale corp⁹ suū
 in cena tradiderit capitulo iij. pte. viij
Si corpus chisti fuerit quod iudas p in-
 hntam buccellam accepit ca. iij. pte. viij
Quod agnus pascalis figura corporis chisti
 fuit. capitulo v. parte octaua
Quod sacramētū altaris et figura est q̄ntū ad
 panis et vini spēm. et res est q̄ntū ad corpus
 xpi veritatem capitulo vi parte viij
Tria eē in sacmēto altaris: panis et vini spēs
 corporis xpi vitatez. grām spūalē. c. vij. pte. viij
Quare in spē panis et vini xps sacramētus
 corporis et sanguis sui instituit ca. viij. p. viij
Qualis intelligenda est mutatio panis et
 vini in corpus xpi capitulo ix. pte. viij
Quid significēt tres portōes ille q̄ d corpore
 xpi in sacramēto altaris sunt ca. x. p. viij
Quod corp⁹ xpi q̄n diuidi videt. s̄m solā spēm
 diuidit. s̄m aut se integz manet. ac sic in sin-
 gul p̄tib⁹ totū. sic in diuers locis vnū et idēz
 ipm est capitulo xi. parte octaua

71
Quod de ea que in corpore xpi indigna vident
 scdm speciem solam fiant. capitulo. xij. par-
 te octaua.
Quid fiat de corpore xpi et de corporali p̄-
 sentia eius post sumptōem sacramēti. capi-
 tulo. xij. parte octaua
Quod celebratio p̄secrationis corporis xpi mis-
 sa vocatur et q̄n missa vocat et vñ missa pri-
 mum instituta est et vnde missa dicit. caplo
 xij. parte octaua
In nona parte cap. sunt hec
De sacramētis q̄ ad exercitaciōem institu-
 ta sunt que omia sanctificant per verbum
 dei. cap. pmo parte. ix.
De aqua asperisionis que cum sale b̄ndici-
 tur capitulo scdo. parte nona.
De susceptione cineris cap. iij. parte ix
De ramis palmarum et frondibus benedicē-
 dis capitulo iij. parte nona
De cereo qui in sabbato sc̄to b̄ndicit. et de
 agnis qui b̄ndicunt in pasca ca. v. pte. ix
De signis quorum sonitu fideles in vnū
 conuocant capitulo sexto parte nona
De cortinis ca. vij. parte nona
De alijs sacramētis q̄ in factis p̄stāt ca.
 viij. parte nona
De his sacramētis que in verbis constāt
 capitulo nono parte nona
De sacris et non sacramētis c. x. pte. ix.
In decima parte capi. sunt hec
De simonia vnde dicitur et quid est simo-
 nia. ca. pmo pte decima
De auctoribus simonie ca. scdo pte. x.
De his qui spūalia emunt aut vendūt ca-
 pitulo iij. pte decima
De his qui corporalia in ecclesia compan-
 do cum eis et in eis spūalia emunt. capitu-
 lo iij. parte decima
De eo q̄ sola corporalia vendunt. ca. v. pte. x
In vndecima parte cap. sunt hec
De sacramēto coniugij ca. pmo p. xi.
De origine coniugij ca. scdo pte xi
De duplici institutiōe coniugij. et de cā insti-
 tutionis duplici ca. iij. pte vndecima.
Quid sit coniugij ca. iij. pte vndecima
Quādo coniugij esse incipiat. ca. v. parte xi
De his q̄ occulte nubūt v̄ postq̄ nupserit

ptra cōiugiū aliq̄ verenda faciūt. ca. vi. p. xi
Quia sunt bona q̄ cōiugiū comitant id
 est. fides. spes. plis. sacramentū. ca. vii. p. xi
 Utruz hec bona inseparabilia sint coniugio
 an non. capitulo vii. parte xi
De his qui in coniugio incontinenter viuūt
 ⁊ plus explende libidini q̄z generande pro
 li inseruiunt. caplo ix parte xi.
Qua ratione antiqui simul plures uxores
 habuerunt caplo x parte xi
Si coniugium dicendū est quod aliquan
 do dissolui potest caplo xi parte xi.
De his qui putant etiam inter legitimas
 personas quascunqz consensum ad inuicē
 habitū coniugium facere caplo xii. pte. xi
De coniugio infidelū caplo xiii. parte xi
De consanguinitate ⁊ gradibus cōsangu
 nitatis capitulo xiiii parte xi
De affinitate caplo xv. parte xi
Quare consanguitas instituta est vsqz ad
 sextum gradum capitulo xvi parte xi
Quomodo computandi sunt gradus cō
 sanguinitatis. Gregorius papa. parte xi.
Libro tercio institutionum. sexto capitulo
 de gradibus cognationis parte xi
Ep̄la Iohānis cōstātinopolitani ep̄i pte xi
Zacharias papa capitulo primo. pte xi.
Item capitulo quinto. parte xi
Secretum Gregorii iunioris parte xi
Beda in historia anglorum interrogatō
 Augustini. parte vndecima.
Capitulo xxxvii. Gregori⁹ respondet Au
 gustino parte vndecima
De affinitate. parte vndecima
Ex concilio maticensi parte vndecima
Ex concilio cabillonensi parte vndecima
De spiritali germanitate. Nicolaus salo
 moni Constantiensi episcopo parte xi.
Idem Karolo archiepiscopo parte xi
Ex concilio cabillonensi. parte vndecima
Ex concilio maguntinensi parte vndecima
Ex concilio triburiensi idem parte xi
Quid distet inter cognationem siue con
 sanguinitatem ⁊ affinitatem ⁊ spiritualem
 germanitatem caplo xvii parte xi
Utrum dolus qui suppositio dicitur. con
 iugium dissoluat caplo xviii parte xi.

Utrum cōditio seruilis si nesciatur. postea
 coniugium dissoluat caplo xix parte xi

In parte duodecima capitula
 sunt hec.

De votis. capitulo pmo pte xii
De quinqz modis quibus mens agenda
 tractat capitulo ii. parte duodecima
Quid sit ponere caplo iii parte duodecima
Que vota tenenda non sint caplo iiii par
 te duodecima
Quod votum nullam commutationē admit
 tat capitulo v parte duodecima
Que vota commutationem patiantur ca
 pitulo vi parte duodecima

In tredecima parte capitula
 sunt hec.

De viciis ⁊ operibus malis capitulo pmo
 parte tredecima
De virtutibus ⁊ operibus bonis capitulo ii
 parte tredecima
De timore et amore caplo iii. parte xiii.
Quid sit timor capitulo iiii parte xiii
De quattuor timoribus capitulo v. pte xiii
De charitate capitulo vi pte tredecima
Quare non sint tria precepta charitatis ca
 pitulo vii parte tredecima
Quod pure ⁊ gratis amat qui deū propter se
 amat capitulo viii pte tredecima
De mensura diligendi deum caplo ix par
 te tredecima
De mensura diligendi proximum. capitu
 lo decimo parte tredecima.
Utrum charitas semel habita amittatur.
 capitulo xi parte tredecima
Utrum omnis dilectio dei charitas sit no
 minanda capitulo xii parte tredecima

In decima quarta parte capitu
 la sunt hec.

De confessione caplo pmo parte xiiii
De penitentia capitulo ii. parte xiiii
De his qui in hac vita penitentiā nō com
 plent capitulo iii. pte decima q̄rta
De eo si iterari possit p̄n̄a ca. iiii pte. xiiii.
De his q̄ in extremis penitēt ca. v. pte xiiii
Quod sola bona voluntas sufficit si facultas
 operandi non det. caplo. vi pte xiiii

Q, homo opus iudicat: deus voluntatez pensat.

De remissione pctōz et si sacerdotes q̄ bo- mines sunt peccata possunt dimittere. ca. viij. parte xiiij.

De eo virū pctā redeant postqm̄ semel di- missa sunt

In decima quinta parte capituli sunt hec.

De vncione infirmoz

Quādo et a q̄ instituta est vncō infirmoz capitulo. ij. parte xv.

De eo si iterari possit hoc sacramentuz. ca. iij. parte xv.

In decima sexta parte capitula sunt hec.

De morientib⁹.

De exitu animaruz

De penis animaz

De locis penaz

De qualitate tormentorum gebennaliuz. capitulo. v. parte xvi

Q, corporeus ignis gebenne non tantuz corpora cruciabit sed etiam spūs August. De ciuitate dei de eodem.

Q, ignis gabenne ad aliqd̄ lucebit vel ali- quid non. de eodem. Gregorius in mora- lib⁹. parte xvi.

Q, ignis gebēne ab initō sic creat⁹ ē vt nu- trimento non egeat. Idē in eodem. pte xvi.

Quales sunt purgatorie pene in hac vita et quales post. Aug. de ciui. dei.

De cura pro mortuis agenda. Aug. in en- chiridion

Quibus pro sit post mortē vel quomodo pro illis sit. Augustinus de ciuitate dei. cap. viij. parte xvi

De eodem idē in eodem libro scdo. par- te. xvi.

De exequiis idē in eodē lib. i. ca. viij. p. xvi.

De sacrificio p̄ defunctis Gregori⁹ in dia- logo caplo. ix. parte xvi.

Quibus pro sit. Idē in eodem. ca. x. p. xvi

Si anime sciunt que in hoc seculo gerunt capitulo. xi. parte xvi.

In decima septima parte capituli

sunt hec.

De tempe aduent⁹ xpi in nouissimo Aug. ad Elcium

De vltima tribulatōe Aug. de ciui. di. cap. ij. parte. xvij.

Quare mō diabol⁹ ligat ca. iij. parte xvij

Quare in nouissimo soluet ca. iij. p. xvij.

Quāto tpe erit vltia tribulatio ca. v. p. xvij.

De aduentu Helye et Enoch. ca. vi. pte xvij

De qualitate p̄sone iudicis. Augustinus de ciuitate dei.

De celeritate iudicij. Augustin⁹ ad Con- scium.

De eodem.

De eodem.

De ordine resurgendi. ca. ix. parte. xvij.

Quō intelligendū est qd̄ scriptū est. viuos et mortuos iudicabit.

De resurrectione corpōz que et qualia re- surgent.

De abortiuis et monstris vtz resurgent et qualia. Augustin⁹.

De modo resurrectōis. Augustinus de ci- uitate dei

Exemplum supradictoz. Idē de ciui. dei libro. xxiij.

Q, corpa scōz sine vicō resurgent et incor- ruptibilia. Aug. i enchiridion. ca. xv. p. xvij

Q, infantes nō in ea statura qua mortui sunt resurgent. Augustin⁹ iterum de ciui- tate dei.

Q, omnes in ea statura resurgent quā in perfecta etate. id est. iuuenili. vel habuerūt vel habituri essent si viuerent. Augustin⁹ in libro de ciuitate dei. xxiij. ca. xvij. p. xvij.

Utrum corpora reproboz resurgent cum vicijs et deformitatibus. Augustinus in en- chiridion.

Quomodo terrena corpora in celo mane- bunt. Augustinus de ciuitate dei libro. xiiij. caplo xix. parte. xvij.

Quale sit futurum iudicium. Augustin⁹ caplo xx. parte. xvij.

Q, deus consciētia nostra teste vtetur ad iudicandum nos. Gregorius in moralib⁹ caplo xxi. parte xvij.

De eodem in omelia Faustini. parte. xvij

Quare deus in pñi iudicat Augustin⁹ in
bro de ciuitate dei caplo xxiij. pte xvij.

Augustinus de eodem parter xvij

Item de eodem Gregorius in moralibus
parte xvij.

Item de eodē idem in octauo parte xvij

Ubi erunt sancti corporaliter qñdo mund⁹
ardebit. Augustinus. caplo xxiij. pte. xvij.

In decima octaua parte capitu
la hec sunt.

De statu futuri seculi.

De innouatiōe mūdi. caplo. i. pte xvij.

Quomodo proderit eterna pena malorū
bonis. caplo. ij. parte xvij.

Quod boni illic malos videbunt non mali
bonos. cap. iij. pte. xvij.

De morte scda. pte. xvij

Quod mali idcirco semper uiuent ut semper
moriantur. cap. iij. pte. xvij

Quod eternus ignis non equaliter cruciabit
omnes. caplo. v. parte. xvij.

De eodem. parte. xvij.

De eodem. parte. xvij.

Quomodo iustus sit ut pro temporali cul
pa eterna pena reddatur. Augustinus de
ciuitate dei cap. vi. parte. xvij.

De eodem pte. xvij.

Item in eodem parte. xvij.

Quomodo dyabolus nunc cruciat⁹ et quō

cruciabit⁹ in futuro.

ca. vij. pte. xvij.

De eodem parte xvij.

Quod post damnationē reproborū sancti ple
nius cognoscent grām dei. ca. viij. pte. xvij.

Quod damnatis malis sancti intrabūt in vi
tam eternam. cap. ix. pte. xvij.

Quomodo iusti tunc nō compatiētur
malis. caplo. x. parte. xvij.

De eodem. parte. xvij

De eodem parte. xvij.

De visione dei. cap. xi. pte. xvij.

Quid distet inter videre et credere. cap. xij
parte. xvij.

De visione corporali et spiritali in futuro
capitulo. xij. parte. xvij.

Si volubiles erunt illic cogitationes no
stre. caplo. xiiij. parte. xvij.

Qualis et quanta erit felicitas et beatitu
do futura. cap. xv. parte. xvij.

In tribus constare beatitudinem veram.
caplo. xvi. parte. xvij.

Quod sanctis i futuro nō ad dolorē sed ad gau
diū pficiat pteritorū mēoria. ca. xvij. p. xvij.

ExPLICIT registrum doctoris exi
mij Hugonis de sancto victore in
libz secundum de sacramentis fe
liciter.